

Egy közösség reneszánsza

Három évtizeddel ezelőtt a szegedi férfi- és női szabómesterek külön-külön alapítottak szövetkezetet, majd 1965-ben fuzionáltak. A város huszonhét pontján működtek apró műhelyek, ahol ingeket, pufajkákat, orkán dzseket vártak. Ahogyan ma visszaemlékeznek: „Harmadrendű feladatokot végeztünk, az oldalon kívül fociztunk.” Később aztán formálódott termékskálájuk, a felsőruházati cikkek kerültek előtérbe. Nyolc éve viszont generálisan megváltozott minden a Szegedi Ruházati Szövetkezet berkeiben. A régi vezetőség lemondott, s újak, fiatalok kerültek a közösség élére. Bors Győzöt választották elnöknek, aki akkor alig töltötte be a harmincadik életévét, de előtte már végigjárta a szabómesterség, illetve a szövetkezeti élet ranglétrájának minden lépcsőfokát.

Céltudatos lépések

Erdemes két számot idézni a szövetkezet főkönyvéből: 1972-ben 40 millió forint, 1978-ban 220 millió forint értékű ruházati terméket gyártottak. Eredményes tevékenységüket anyagilag és erkölcsileg egyaránt elismerték. A szövetkezet központi irodája és a modellező, tervezőműhelye a Francia utcában van egy földszintes, nagyon elavult épületben. Az elnöki szoba is parányi helyiség, s talán ezért is tűnik úgy, hogy az elismerő, kitérítő oklevelek teljesen beborítják falait. Négyeszer nyerték el a Kiváló Szövetkezet kitüntetését, ötször kaptak miniszteri elismerő oklevelet, háromszor díjazták őket a Szegedi Ipari Vásáron, illetve a szabadkai Pannónia Vásáron. Se szeri, se száma a társadalmi és sporttevékenységért kapott díjaknak, okleveleknek. Csak kuriózmént érdemel említést, hogy női focicsapatuk egy budapesti tornán első helyezést szerzett.

Az elnöki iroda falait tapéta módjára elborító okleveleket nem adták ingyen. Céltudatos lépéseket tettek, hogy a 40 milliós termelési értéküket hatszorosára növeljék, ruházati cikkeiknek biztos vásárlókat nyerjenek. A szegedi szövetkezet felsőruházati cikkeit ismerik az ország összes nagykereskedelmi vállalatainál, és szívesen rendelnek azokból. Igaz, nem kényszerülnek már arra, hogy huszonhét elavult műhelyben készítsék, varrják a felsőruházati termékeiket. A választék bővítése érdekében fogtak hozzá a szőrmekonfekcionálás-

hoz, sőt a szőrmekikészítést is önmaguk végzik el, mivel Mórahalmon létesítettek fióktelepet.

Tanyavilágban és lakótelepen

A Szegedi Ruházati Szövetkezet két dologban mindenképpen dicséretesen cselekedett: üzemet és munkaalalmat teremtett a mórahalmi tanyavilágban, s korszerű varrodát létesített Szegeden a felsővárosi új lakókörzetben, a Kemes utca végén. Mind a két létesítménynek igen jelentős a következménye.

Egy mórahalmi külterületi iskolát vásároltak meg, mivel ott megszűnt a tanítás, és ezzel megteremtették az ipari üzem alapjait, s újabb épületeket emeltek. Ipari munkaalalmat biztosítottak hatvan tanyai embernek. Mivel a szövetkezet termelésében egyre nagyobb szerepet játszik a szőrmekikészítés és -konfekcionálás, — tavaly 90, az idén pedig 130 millió forintot —, ezért is összpontosították ezt a termékágazatot a mórahalmi üzemükbe.

A szegedi felsővárosi új üzemüket a textilanyagok konfekcionálására hozták létre. Az elkészítéséhez jelentős támogatást kaptak felsőbb szervezettől. A negyvenmillióért fölépített üzemház nem bontja meg a lakókörnyezet képét, a gépek csendesen berregnek, nem zavarják a szomszédos épületek lakóit sem. Igen nagy előnyt jelent ez a munkahely a tarjáni és a felsővárosi asszonyoknak, lányoknak, hiszen nem kell buszozniuk, fáradniuk a város másik felében levő munkahelyekre.

Hazai és külföldi piacra

Az új szövetkezeti üzemben korszerű gépeket használnak, zömmel az NDK-ból vásárolt Altenburg típusú túrolásos varrógépeken dolgoznak, de a kiegészítő és speciális feladatokat ellátó gépi berendezések is a legkorszerűbbek közé tartoznak. Tehát adva van egy új üzem, megvásárolták a legjobb gépeket, a textilgyárak ideháza is és külföldön is jó kelméket ajánlanak, a munkásgárda is ügyes, s mégis a következő láncszem a legnehezebb: olyan ruhákat készíteni, melyeket szívesen megvásárolnak és viselnek az emberek.

A szövetkezetnek igazán jó nevű tervezője, Andirkó Károly irányítja az új modellek megszületését. Elkészítik kreációikat a Francia utcai modellező műhelyben

zsűrízik és bemutatják a kereskedelem szakembereinek. Ha megegyeztek, indulhat a sorozatgyártás. Jelenleg „betörtek” a nyugati piacokra is a szegedi szövetkezet termékei, a Tannimpex és a Hungarocoop Külkereskedelmi Vállalatok továbbítják cikkeiket. A szőrmekikészítő és konfekcionáló üzemükből az elkészült áruknak 90 százaléka kerül határainkon túlra, de a textilből készült ruházati cikkeiket is keresik már. Külföldről vásárolnak kiváló ballonganyagot, de az elkészített ballongabókat is az NSZK-ban, Svájcban és Franciaországban értékesítik. Ebben az évben 60 millió forint bevételre számítanak a nyugati kereskedőktől.

Saját áruház és óvoda

A szövetkezet vezetői dicséretes módon gondolkodnak szakmunkásaik utánpótlására, a dolgozók szociális és munkahelyi körülményeinek állandó javítására, valamint arra is, hogy környezetükben az emberek megtalálhassák az általuk gyártott és ajánlott ruházati cikkeket. A Rákóczi utcában saját tanulóműhelyükben sajátíthatja el a szűz fiatal a mesterséget. A jól felszerelt műhelyben a 624-es iparitanuló intézet szakemberei, tanárai

oktatják a fiatalokat, akikkel a szövetkezet társadalmi szerződést is köt, s részükre havonta 250 forint ösztöndíjat fizet. Jelenleg ugyan egy műszakban dolgozik a szövetkezet több mint ötszáz alkalmazottja, de jövőre szeretnék két műszakot szervezni.

A dolgozók 98 százaléka asszony és leány, közülük jelenleg nyolcvan maradt odahaza gyermekgondozási széken. Bölcs előrelátásra vall, hogy a szövetkezet vezetői óvodáépítésre is gondoltak. Nem elégednek meg azokkal a lehetőségekkel, amelyeket a városi tanács biztosít gyermekintézményeiben, hanem „belenyúltak a saját kasszába”, s önerőből építették fel a szövetkezet óvodáját, ahol munkatársaik száz kisgyermekét lehet elhelyezni a délelőtti és a délutáni műszakban dolgozóknak egyaránt. Elkészültek már az új irodaház és tervezőműhely, szociális létesítmények és üzletház tervei is. A Kemes utcai üzemükhöz csatlakozik majd egy háromemeletes épület, ahol az emeleteken lesznek a tervezők és modellezők, a szövetkezet adminisztrációja, a földszinti részén pedig kialakítanak egy 300 négyzetméter alapterületű ruházati boltot, s úgy tervezik, hogy nemcsak a saját termékeiket, hanem más ruházati ipari szövetkezetek termékeit is kínálják majd a vásárlóknak. Minden bizonyítást két év múlva megnyitják az üzlet kapuit az érdeklődők előtt.

Gazdag István

Kottázó számítógép

A zeneszerzők általában a lekottáz minden dallamot, zongora mellett ülve komponálnak. Ha a zeneszerző rögtön leírja a szerzeményét, nem fordulhat elő, hogy elfelejti a jól sikerült részletet. Az angliai Aberdeenben a műszaki egyetem tudósai egy olyan elektromos műszert állítottak elő, amely azonnal

lektottáz minden dallamot, amit a zeneszerző szerez a zongoránál ülve. Ez a be rendezés felhasználható más billentyűs hangszerek esetén is. A dallamot először egy mágneses szalag rögzíti, majd egy különlegesen programozott számítógép hangjegyeket írja át a hangokat.

Nyári programok Sopronban, Egerben

A nyári szabadtéri rendezvények sorában a szegedivel egyidősek a Soproni Ünnepi Hetek: június 29—július 21. között immár a huszonkettedik alkalommal rendezik meg Nagyszabású Hangversenyekre kerül sor az akusztikájáról méltán híres Szent Mihály templomban, a Szent György templomban, az Evangélikus templomban és a Liszt Ferenc Művelődési Központban. A fertőrákosi barlangszínházban külföldi és hazai énekesek közreműködésével mutatják be Verdi *Nabuccót* és *Don Carlos*-át. Ez utóbbi mű Posa márkija az a bolgár *Sztojan Popov* lesz, aki évekket ezelőtt Nabuccót énekelte Szegeden. Július 9-én *Koloss István* orgonaeztjén *Gregor József* énekel az evangélikus templomban. A könnyűzene kedvelőinek *Suppé*: *Boccac-*

cio című nagyoperettjét ajánlja a Győri Kisfaludy Színház társulata. Gazdag képzőművészeti programot is lebonyolít Sopron: *Hajós Éva* festményei és *Bakó Ilona* iparművészi tálata látható egyebek között. Idén is rendezik a soproni nyári művésztelvet, az ifjúsági napokat, az országos kamarakórus fesztivált és a TIT nyári egyetemeit.

A Soproni Ünnepi Hetek fiatalabb társa, az *Agria Napok*, Eger idegenforgalmi rendezvénysorozata, idén ötödik alkalommal rendezik meg közepénében a városi színházban az *Agria Játékszínnek* előadásait állnak, ahol tizezres közönséget fogadnak. E vállalkozásnak kezdetben az elfeledett magyar drámai emlékek színpadra állítása volt célja, idén mai magyar történelmi darabot mutatnak be, *Vámos Miklós Háromszoros vivátl-ját*. Természetesen csak a mű új, a fiatal író harmadik színpadi alkotása, története a tatárjárás idején játszódik, s valóságos eseményt dolgoz fel. Rendezője *Valló Péter*, az Agria Játékszín művészeti vezetője lesz, s főbb szerepeiben *Koita* *Róbert*, *Kern András*, *Kézdy György*, *Hegedűs D. Géza*, *Bánsági Ildikó* lép föl. Bemutató július 13-án, s még abban a hónapban tíz előadást tartanak az egri városi színházban. Június végén (tavalyról) újítják fel *Bethlen Miklós—Nemeskürty István: Noé galambja* című monodramáját *Bánffy György* tolmácsolásában. Az egri programsorozatban — a szolnoki és a pesti színház már lezajlott bemutató után — a pécsi színház vendégjátéka jelent érdekességet, valamint a székesegyházban rendezett több orgonahangverseny, az egri vár romkertjében a *Benkő Dixieland* dzsesszkoncertje és az egri városi színházban augusztus 18-ára hirdetett néptáncst. A műemlékvédelmi nyári egyetem témája a népi építészeti emlékek védelme lesz (július 30—augusztus 8.), a filmművészeti nyári egyetemé (augusztus 11—20.) pedig *Jancsó Miklós* művészete.

Jubileumi jutalom és a katonai idő

Sz. S. szegedi olvasónk 1948 október elején vonult be tényleges katonai szolgálatra és 1950 november elején szerelt le. A bevonuláskor egy magánmunkáltatónál állt munkaviszonyban, de katonai szolgálatra történő bevonulása miatt 1948. október 31-én a munkaviszonyát megszüntették. A katonai szolgálat után a leszerelést követően olvasónk egy másik munkáltatónál helyezkedett el. Olvasónk számítása szerint — figyelembe véve a katonai szolgálat idejét is — jogosulttá vált a 25 éves jubileumi jutalomra, ezért kérte annak kifizetését. Munkahelyén az igényt nem ismerték el. Az elutasításban arra hivatkoztak, hogy a leszerelés után nem a korábbi munkahelyére ment vissza dolgozni, egyébként is a katonai szolgálat alatt munka-

viszonya megszűnt, ezért a katonai idejét a jubileumi jutalomnál munkaviszonyban töltött időként nem veszik figyelembe. Kéri, ismertessék, mit mond ezzel kapcsolatban a jogszabály? A katonai idő beszámítására vonatkozó munkajogi szabályok nem egységesek, hanem attól függően változók, hogy a bevonulás, a leszerelés milyen időszakban történt. A felszabadulás után, de még 1951. február 1. előtt, vagyis az első Munka Törvénykönyvének hatálybalépése előtt történt sor- (első tényleges), valamint tartalékos (póttartalékos) katonai szolgálatra bevonulás esetén, a beszámításnak két feltétele van: előfeltétele, hogy a dolgozó munkaviszonyból vonuljon be, a második pedig a leszerelést követően 30 napon belül munkaviszonyba lépjen. (Nem szükséges, hogy a be-

vonulás előtti munkáltatóhoz térjen vissza.) Részletes szabályozás megtalálható a sor- és tartalékos katonai szolgálatban töltött idő beszámításáról szóló 5/1967. (X.3.) MÜM sz. rendelet 10/A paragrafuszában.

A fent közölt rendelkezés érvényes olvasónk esetére is. A jelenlegi munkáltatójának az álláspontja téves, hiszen olvasónk rendelkezik a beszámításként megkívánt feltétellel. Megjegyezzük, a félreértések elkerülése végett: az a körülmény, hogy a katonai szolgálat időtartama alatt formailag nem állt fenn a munkaviszony, a jelen esetben nem döntő, mert a kitéptetése a bevonulás után szabályellenesen történt.

Olvasónknak azt javasoljuk, hogy jubileumi jutalma érvényesítése végett forduljon a vállalat munkaügyi döntőbizottságához.

Dr. V. M.

Molnár Zoltán

A vereség

42. Ugrott rögtön néhány katona; elvették tőlük a hordágyat.

— Na, szuszogjátok ki magatokat! — Nemigen volt kedvük szuszogni; András legelső sorban is tájékozódni szeretett volna.

— Hol van valami parancsnok? — kérdezte.

— Jó kérdés. — Elég furcsán vigyorogtak rá. — Mit hülyéskedsz, hol van már itt parancsnok?

— Talán még akad... — morgott András egy kicsit bizalmatlanul, s végigfűrészelte őket.

— Akkor csak keress, keress szorgalmasan!

Uporniczky jutott eszébe; bizony, akadt itt a dandárnál is az utóbbi időben jó néhány ilyen tiszt. Ezeket az eseteket helyébe küldték. Meg egyáltalán, hogy felhasználják a szakértelmüket. Hát szakértelmük aztán... szó se róla. Ebben a helyzetben is igencsak része van a szakértelmüknek.

Odafordult a katonákhoz:

— Azt tudjátok, hogy itt küszködött jó ideig egy géppuska? Talán vagy egy kilométerre... Két legénység pusztult el mellette.

— Igen — mondta egy rekedt hang. — Hallottuk, amíg kelepelték; figyeltük...

Egy másik hozzáfűzte:

— Eppen azért hittük, hogy már csak a románok jöhetnek, mert a géppuskások elhallgattak.

Erre Andrásnak kedve lett volna azt mondani, hogy éppen nem okvetlenül kellett volna megvárniuk, amíg azok elpusztulnak; odamehettek volna segíteni. Na de hát ezek is... Nem szólt.

— No, mindegy... — mondta egy kis ártatlan képű fiatal katona. — Mi meg majd itt fogunk elpusztulni. — Aztán még hetykén hozzátette: — Bár ezt előbb még megejtjük velük.

Két láda kézigránátjuk volt, azt mutatta olyan büszkén.

— Na, gyertek! — szólt rájuk egy idősebb, konya bajszú. — Leviszünk a partig.

S a két ember, aki elvette tőlük a hordágyat, már el is indult. Úgy kellett utánuk rugtatni.

Az a rekedt hang még utánuk szólt:

— Amarra menjetek, te! Egyenesen a komphoz! A sebesültekkel majdsak átvizsik...

— Jár a komp? — szólt még vissza András. Szerette volna, hogy még egyszer hallja, s erősítsék meg a reménykedését.

— Reméljük. Csak igyekezzetek!

Furcsa társaság. Senki sem kérdezte, hogy mit keres itt egy asszony egy csecsemővel. Míg velük beszéltek, addig sem hagyták abba a munkát; hordták össze az eldobott fegyvereket, tartalék táraikat töltötték meg, szép rendbe raktak le mindent maguk mellé. Készültek a románok fogadására.

András még egyszer vissza kellett hogy nézzen. Megszámolta: nyolcan voltak.

A két ember, aki felvette a hordágyat, elég nehezen boldogult; bakancsuk nagyokat cuppogott a tölcsögökben; gyakorlatlanok is voltak, de ezen a terepen már elég nehéz is volt mozogni.

— Fogjuk négyen — javasolta a kis fekete.

Igy már sokkal könnyebb lett, mindenkinek csak egy rudat kellett fogni; még ha bukdácsoltak is, nem billent akkorákat. Bár arról szó sem lehetett, hogy valamennyire is összeigazítsák a lépésüket.

Már látták a vizet, nem volt messze a part. Hanem ez az egész ártér egyáltalán nem olyan képet mutatott, mint-ha itt zászlóaljok szerveződnének újjá, vagy valamilyen védhető hídfő kiépítése akár csak el is kezdődött volna. Sebesültek vászorogtak egyedül, meg csoportosan a part felé. Szétvert egységek maradtak kis csoportjai ténferegtek határozott cél híján, összevissza, egymással néha ellentétes irányban.

Bár egy raj, körülbelül egy raj, tőlük húsz méternyire haladt el, löszeresládákat cipelve, láthatóan valamilyen határozott cél irányában. Hát ilyen is csak van — gondolta András —, meg kellene tőlük kérdezni, hogy hová mennek, ki a parancsnokuk, és egyáltalán. De hát megállni mégsem akart, örült, hogy a part felé haladnak, hogy mindjárt itt a part, kiabálni meg semmi értelme, a román ágyúk most már minden más zajt elnyomtak, a kézfegyverek ropogása csak halvány kíséret volt az ágyúdörgés alá. Még szerencse, hogy eléggé összevissza lőnek, nagy területen, hiszen a dandár maradványai már nyilván sokkal kisebb térségbe szorultak össze, mint az ellenséges tűzéség feltételezné.

Vége leérték a hordágygal a partra, s rögtön találtak egy olyan vízmarásos részt, ahová behúzódhadtak. Ideje is volt egy ilyen természetes fedezék oltalmába menekülni, mert elég közel dúrta már fel a földet egy-két új becsapódás; tépett fűzgallyak és sárrögök hullottak a közelükben, sőt a hordágyat is befröcskölték.

(Folytatjuk.)